

digen op economisch gebied. Men zou kunnen zeggen, dat zijn werk met dat zijner mede-auteurs, in het bijzonder dat van de leermeesters, een politiek program vormen. Een program, dat op verwezenlijking aandringt. Punt voor punt.

De vorige maal hebben wij eenige aandacht geschonken aan maatregelen, die volgens den heer Truyen het particuliere bedrijfsleven zou kunnen en moeten nemen om de rationalisatie-werkloosheid te bestrijden, „om”, zooals het heet, „de maatschappij van het moderne ziekteverschijnsel der rationalisatie-werkloosheid te verlossen”.

De schrijver bestoet echter zijn opsomming met de woorden:

„De doorvoering van deze maatregelen van het particuliere bedrijfsleven gaat het bedrijfseconomisch en sociaal raam van de afzonderlijke onderneming verre te boven. Op zijn minst is daarvoor reeds een bedrijfstaksgewijze regeling noodzakelijk. De regeling in den bedrijfstak, op zichzelf al ingewikkeld genoeg, wordt nog veel ingewikkelder voor de beheersching van de economische en sociale verhoudingen in de moderne maatschappij, als de overheid zich met de regeling der techniek gaat bemoeien. Deze bemoeiing gaat in de richting van de regeling van productie en van de organisatie van den menschelijken arbeid”.

Op deze woorden laat de heer Truyen nu een overzicht volgen van wat de Staat zou kunnen doen om het ontstaan van overcapaciteit te verhinderen, wat dus de taak van de overheid op het gebied van de regeling der productie, allereerst zou kunnen zijn, opdat niet plotseling een overproductie zal ontstaan, tot groote schade van het bedrijfsleven.

De Staat, zoo luidt het, kan het ontstaan van die „over-capaciteit” verhinderen, „door het invoeren van concessiewang voor de oprichting van nieuwe ondernemingen (contingenteering van de investeringen), en door het voorschrijven van normen bij oprichting van nieuwe, en uitbreiding en gebruikmaking van oude bedrijven (oprichting van dwangcartels)”. (Zooals bekend bestaat er sinds korten tijd een wet, die de oprichting van bepaalde nieuwe bedrijven aan de goedkeuring der overheid onderwerpt. Zij is, als wij ons niet vergissen, mede met het oog op de vestiging van de voor ons land nieuwe aluminium-industrie ingevoerd, teneinde ongewenschte concurrentie te voorkomen).

De Staat kan, vervolgt het artikel, „de slechte gevolgen der bestaande overcapaciteit verzachten door invoering van een vergunningstelsel voor de gebruikmaking van oude en het invoeren van nieuwe machines (temporeisering van de mechanisatie) en door contingentieering van de productie”.

„Productie-regelend kan de Staat eveneens optreden, door de bevordering van de invoering van het systeem van voorbereiding en begroting van de toekomstige productie en afzet per bedrijfstak, waardoor een zoo groot mogelijke spreiding van de werkgelegenheid over het heele jaar kan worden verkregen (planning en forecasting). (Het Engelsche werkwoord to forecast beteekent voorspellen; het wordt voornamelijk ten aanzien van een ander „conjunctuurverschijnsel”, n.l. dat van het weer, gebruikt.)

Met opzet hebben wij eenige zinnen gespatieerd laten drukken; zij geven aan welk een grooten invloed de Staat op die wijze op het bedrijfsleven verkrijgt. Hij zal bepalen of en hoe een nieuw bedrijf zal worden opgericht, welke machines gebruikt mogen worden, en hoe groot de productie per bedrijf mag zijn. Zulke „afspraken” zijn niet onbekend; ook de „trust” of het „cartel” oefent dwang in die richting uit, en reeds is meer dan eenmaal de hulp der overheid ingeroepen om een bepaalde overeenkomst verbindend te verklaren (zoo in de textielbedrijven, vooral ten aanzien van de verdeling der werkgelegenheid voor de vervaardiging van bepaalde exportgoederen). Maar hetgeen hier gesuggereerd wordt, beteekent nog een veel krachtiger beheersching van het bedrijfsleven, vooral wanneer het „systeem van voorbereiding en begroting van de toekomstige productie en afzet per bedrijfstak” ingevoerd zou worden. Men denke ter vergelijking maar eens aan de landbouwcrisiswetten en hun gevolgen. Of aan de „verkeerscoördinatie” (spoor, tram en autobus).

Er is echter nog meer.

„Uitgaande van de aanbodzijde van den arbeid, kan de Staat eveneens de invoering van nieuwe technieken remmen, door het stellen van verdere voorwaarden, waaronder de menschelijke arbeidskracht gebruikt mag worden.

Eenerzijds kan de Staat op de arbeidsmarkt regelen ingrijpen door de invoering van de arbeidsverkortings met behoud van het oude loon, dwingend voor te schrijven, en regelen te stellen omtrent minimumloon, werktijden en verdere arbeidsvoorwaarden”. (Zooals b.v. in de Vereenigde Staten geschiedt. Men denke aan

de bekende „Wages' and hours' bill”, die nog niet zoo heel lang geleden van toepassing is geworden.)

„Anderzijds kan hij het aanbod van menschelijke arbeidskrachten direct en indirect beïnvloeden. Direct door inkrimping van het aanbod, tengevolge van de invoering van den arbeidsdienst en uitbreiding van den militairen dienst, de bevordering van het terugvloeden in de huishouding van vrouwelijke arbeidskrachten, het tegengaan van den trek naar de stad, het trekken van leeftijds grenzen, het bevorderen der emigratie, de verhooging van den leerplichtigen leeftijd, het in de hand werken van het pensionneeren en van de verlaging van den pensioengerechtigden leeftijd. Indirect door maatregelen ten aanzien van de vakopleiding en het leerlingwezen, de herscholing, de plaatsing en de distributie van de werknemers, het recht van ontslag en de verplichte arbitrage van arbeidsgeschillen”.

Onwillekeurig denken we bij het lezen van deze opsomming, die voor zichzelf spreekt, aan verschillende wetsontwerpen, die onlangs door het departement van Sociale Zaken aangekondigd zijn.

Het is zonder meer duidelijk, concludeert de heer Truyen, dat de regeling van den technischen voortuitgang door dit complex van maatregelen een vrije economie onmogelijk en een geleide economie noodzakelijk maakt.

Hij voert dan een zeker pleidooi voor een „mengvorm” (zooals de schrijver dat uitdrukt) van vrijheid en gebondenheid. Maar, (en dat laat duidelijk zien dat het aantal vrijheidsgraden in dien mengvorm zeer gering is) zegt de auteur met nadruk, „ook in dezen mengvorm van vrijheid en gebondenheid, of van naar zekere mate gebonden vrijheid, al naar gelang de concrete omstandigheden dit vorderen, zal de overheid bij de controle van de productie en van de arbeidsmarkt niet stil kunnen blijven staan. Eenmaal de quantitative controle aangevangen van de productie van de binnenlandsche industrie, om deze aan den afzet aan te passen, zal een nationaal geleide economie zich, met het oog op de werkgelegenheid, moeten uitspreken tot de controle van den import- en den export- en tot de beheersching van het binnenlandsch verbruik”.

„De duurzame regeling in grooten stijl van de productie zou derhalve als direct gevolg moeten hebben op economisch gebied: contingentieering van den invoer, om het aandeel van het buitenland in de binnenlandsche markt vast te stellen, of te beperken; regeling c.q. contingentieering van den export, om het aandeel in den export te bepalen; regeling van het prijsmechanisme voor den afzet in het binnenland, het geven van exportpremies en het doen van heffingen bij den invoer”.

Laten we het nu bij de weergave van deze suggesties laten. Zij vormen een indrukwekkend geheel; zij laten zien hoe de economische toekomst van ons land door een belangrijke en zeer invloedrijke volksgroep voorgesteld wordt.

De heer Truyen geeft echter nog meer, en ook dat is de moeite van het overdenken waard. Daarover een volgend keer.

We willen echter gaarne eerst aandacht schenken aan de slotzinnen van het artikel van den heer Fuykschot, aan het begin aangehaald.

A. B. t. B.

STEMMEN UIT ONZE KERKEN

Rotterdam, 12 November 1938.

Geachte Redactie,

In Uw nummer van 9 September hebt gij een stukje van de „IJmuider Kerkhode” overgenomen, waar ik niet breedvoerig op wensch in te gaan, daar mijn rectificatie, voor zoover het mij persoonlijk betreft, thans van algemeene bekendheid kan worden geacht. Gij kunt haar ten overvloede vinden in het Octobernummer van „Geloof en Vrijheid”.

Eén zinsnede echter zou ik gaarne, ook thans nog, in Uw geëerd blad zien rechtgezet, daar mij gebleken is hoeveel misverstand daardoor is ontstaan en hoe de arbeid van ons Landelijk Werk-Comité Dr O. Schabert daardoor werd bemoeilijkt.

Bedoelde zinsnede luidt als volgt: „In den laatsten tijd heeft Dr Krop een kring van medewerkers gezocht voor zijn actie. Er is al op gewezen, naar ik meen door Prof. Schilder in „De Reformatie”, dat Dr Krop ook N.S.B.ers onder zijn medewerkers heeft”.

Om deze zaak recht te zetten is het wellicht voldoende hier de circulaire over te nemen, die de heer Lasterie en ondergeteekende in 1936 aan al onze correspondenten verzonden.

Zij luidt als volgt:

Verklaring.

Bij de vele moeilijkheden, die het Landelijk Werk-Comité op zijn weg ontmoet, is er één bijgekomen, n.l. het verwijt van directe of indirecte N.S.B.-propaganda. Voorwendsel of aanleiding daartoe is de aanwezigheid in ons midden van baron van Lynden

van Horstwaerde, die inderdaad bij de N.S.B. is aangesloten. Daarom gevoelen ondergeteekenden, om alle misverstand te vermijden, zich tot de volgende verklaring gedrongen.

Baron van Lynden was steeds de penningmeester van den Baltischen Rusland Arbeid in Nederland, lang vóórdat er een N.S.B. bestond. Van alle financiële aangelegenheden, nationaal en internationaal, is hij het best op de hoogte en wij verheugen ons hartelijk in zijn trouwe medewerking sinds 1930. (Zie Januari-nr van „Geloof en Vrijheid”, 1936.)

Toen zijn politieke zienswijze hem in de aangegeven richting dreef, heeft hij onmiddellijk zijn mandaat ter beschikking gesteld en zou zelfs gaarne gezien hebben, dat zijn ontslag werd aangenomen om ons werk te vrijwaren voor een oppositie en een verdachtmaking, die hij aanstonds voorzag. Nimmer hebben wij er echter aan gedacht op dat voorstel in te gaan, daar wij — nog afgezien van onze persoonlijke gevoelens van vriendschap — de onmisbaarheid van onzen Isten penningmeester in ons midden gevoelden, en zijn volkomen correcte houding bijzonder waardeerden. Nooit toch werd onze actie, die beslist buiten elke politiek staat, door hem voor zijn staatkundige idealen gebruikt of misbruikt.

Ons Landelijk Werk-Comité gaf voorts aan al zijn correspondenten en medewerkers steeds het advies, geen propagandisten van welke partij ook, te laten optreden onder onze vlag. En, voor zoover ons bekend, heeft niemand zich schuldig gemaakt aan de fout, die wij signaleerden.

Bijzonder pijnlijk werden wij daarom getroffen door de onjuiste zienswijze, die hier en daar schijnt post te vatten, alsof onze arbeid direct of indirect de „misleidende propaganda” der N.S.B. in de hand werkt en het gestorte geld ook daartoe dient. Met kracht en klem kunnen wij verklaren, dat zulks in het verleden nimmer het geval was en in de toekomst ook nimmer geschieden zal.

De medewerkers van Baron van Lynden van Horstwaerde sinds 1930:

Dr F. J. KROP, Rotterdam.

J. E. LASTERIE, Den Dolder.

Hiermede hoop ik deze aangelegenheid tot haar juiste proportie te hebben teruggebracht. Het zou zeer jammer zijn als door een betreurenswaardig misverstand het schoone werk van ons Landelijk Werk-Comité schade ondervond, zeer zeker — daarvan ben ik overtuigd — tegen Uw bedoelen.

Met vriendelijken dank voor de opname dezer regelen,

Hoogachtend, Uw dw.,
F. J. KROP.

Naschrift. Gemakshalve plaats ik dit stuk onder „Stemmen uit onze Kerken”. Ik merk op:

a. Een rectificatie terzake van wat in „Perschouw” overgenomen is, behoort in 'algemeen bij het blad waaruit geciteerd werd. Gaarne willen we echter ten overvloede Dr Krop ter wille zijn.

b. Het is me niet geheel duidelijk wát eigenlijk te rectificeren is. „IJmuider Kerkhode” schreef, dat Dr Krop in den laatsten tijd medewerkers heeft gezocht. Daar is dus niet gezegd, dat hij die zocht onder nationaal-socialisten. Het is trouwens bekend, dat hij ze zocht uit allerlei kerk. Vervolgens wordt dan door „IJmuider Kerkhode” opgemerkt, dat ook N.S.B.-ers onder de medewerkers van Dr Krop zijn. Dit wordt door Dr Krop in geen deele weersproken. We hooren verder alleen iets over baron v. L. v. H.

c. Ik begrijp ten volle de moeilijkheden waarvoor Dr Krop staat. De meeste keuren, dat ik over hem schreef, heb ik trouwens mijn waardeering openlijk uitgesproken. De kern van het bezwaar wordt echter niet geraakt. Het gaat bij mij daarover, dat N.S.B.-ers, en dan met name iemand, die zoo openlijk voor deze kerkverwoesters uitgekomen is als dhr v. L. v. H. gedaan heeft, kunnen zeggen: ziet, hoezeer wij de kerkvervolgers bestrijden. De laatste dagen bewijzen op schrikkelijke manier, dat nationaal-socialisten en communisten t.a.v. de kerk elkaar niets te verwijten hebben.

d. In ons nummer van 18 December 1936 heb ik reeds herinnerd aan een vraag, door mij gesteld aan het comité, zulks naar aanleiding van een ook tot mij gekomen vraag om mee te werken. Ik heb er geen behoefte aan, temeer waar ik Dr Krop's moeilijkheden ken, deze zaak weer op te halen, maar spreek toch uit, dat wat ik in de pers opmerkte, in geen enkel opzicht met de feiten in strijd gekomen is.

e. Daarom zou ook mijn beschikking op het aanbod van baron v. L. v. H. inzake beschikbaarstelling van zijn mandaat anders zijn geweest, had ze aan mij gestaan, dan ze bij Dr Krop geweest is. Met beoordeeling van personen heeft dat natuurlijk weer niets te maken.

f. De actie van Dr Krop staat „beslist buiten elke politiek”. Maar dat kan niet. Deze actie kan slechts de communisten christelijk veroordeelen als ze hun politiek veroordeelt. Wie nu d'ezé verwerpt, heeft daarmee reeds het nationaal-socialisme geoordeeld. Ook de nationaal-socialisten hebben al een massa kwaad gedaan met hun bevel aan de kerk, zich buiten de politiek te houden. De politiek wordt al meer principiële politiek; en het wordt met den dag moeilijker (lees maar weer de kranten van deze week) het „hoofd van een bevrienden staat” zijn grondwettelijke eer te geven en tegelijkertijd christelijk getuigenis te geven aangaande zijn werk als leider van een politieke actie (Hitler).

g. Waar dus ons blad niet over concrete beweringen tot de orde geroepen is, streelen we ons slechts met het gevoel, een welwillend man als Dr Krop is, een dienst te hebben gedaan, die we hem gaarne bewijzen, maar zonder dat we daartoe door een fout onzerzijds gedwongen zouden zijn.

h. Niet Dr Krop is beschuldigd van misleidende propaganda voor de N.S.B., doch de opmerking is gedaan en blijft o.i. van kracht, dat de N.S.B.-ers zich in hun propaganda kunnen beroepen op namen uit het Werk-Comité; en ik zou nog Dr Krop willen aanraden, dit aan deze heeren onmogelijk te maken. K. S.

Dr W.

Dr van

Ook in niet geheel zich ook hoewel z genade c geen on a a n l aan iun een wer door on Gods v e den kan worden c 2:4). E verhaa wel, die wordt ge hebben. een steer genen na ten, wa wil men uit de g wel een drinkt z 11:29) Welke t niet.

Hier zie

zijn, die t

van genad

stelt als w

verborgen

Es. Maar

borgen wi

ons dezo

Es of een

heeft). M

opdracht c

aangebode

van het a

graad van

dien van

straf op d

men de s

niet beroo

om alleoo

houden.

Dr van

GO

HET LIJ

onze grote

Dan volgt

maarde seri

Voorts een

enz. enz. L

houden alti

Let i

1. KERSTPA

KRAAN-v. d.

Oudejaarsavon

ning Manasse.

eerste Huisgez

bloed van het I

Kerstfeest thu

Weduwe Johar

ZES deeltjes,

hijne verhalen,

sl. f.0.39.

2. KERSTPA

Arise van den

gensb. II. T

Pruisen en C

rend hist. ver

LEUR. Kleine

haal uit het l

pl. in 3 geill.

samen slechts.

3. KERSTP

Vaders Oudst

II. IDSARDE

Friesland. II

NER. Om het

winning in ee

BIJLSMA. D

pende vertellin

in 4 geill. car

men sl. f.0.99.

INEENS de

Extra koopje!

4. MENKE

kop. 'n Vreen

kop" met z't

gensb. 136 bl.

cart. bd. f.0.55

5. P. A. D

reus. Bekrooi

op onze binne

pl. fr. geill. ca